

GALTERII EPISTOLA

AD BARTHOLOMÆUM TURONENSEM ARCHIEPISCOPUM

De cella Credonensi in concilio Romano sub Nicolao papa Vindocinensibus asserta.

(MANSI, *Concil.*, t. XIX, col. 901.)

B. Turonensi archiepiscopo, E. Andegavensi episcopo, et comiti GAUFRIDO HUGO Nivernensis episcopus unicuique perpetuæ felicitatis munus.

Præterito anno dum Romæ in sancta synodo essemus, dubitabilis querela ad aures papæ N. venit de quadam ecclesia S. Clementis Credonensis, quam sanctæ Trinitatis Vindocinensis Ecclesiæ fratres, et S. Albini monachi invicem proponentibus nobis ostenderant. Papa vero, pluribus intentus, hoc Me-tensi episcopo atque Tricassino, nec non et mihi

Nivernensi, et Cenomanensi, atque Aretensi et Liminensi seorsum euntibus indagari jussit, cui supradicta secundum jus concederetur ecclesia. Nos vero ut ab utrisque monachis audivimus, id ipsum papæ retulimus. Ipse vero in plenaria synodo supradictam ecclesiam S. Trinitatis cœnobio vindicavit, quoniam hoc judicavimus quod nemo seivum quod tenet ab aliquo potest dimittere ecclesiæ, nec alicui nisi per comœatum illius a quo descendit. Valete.

ANNO DOMINI MLXXXV.

ALPHANUS

SALERNITANUS ARCHIEPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(UCHELLI, *Italia sacra*, t. VII, p. 380.)

Alphanus, Salernitanæ Ecclesiæ et urbis egregium ornamentum, parentibus nobilissimis natus, ab ipsis incunabilis pie educatus, et in Scripturis sanctis eruditus insignis, evasit doctus clericus, et ecclesiasticarum rerum peritus, carmine et soluta oratione illustris, monasticis institutum, deposito cingulo clericalis militiæ, adhortante Desiderio, qui postmodum Victor Papa III fuit, circa annum Domini 1056 ultro complexus est in Casinensi cœnobio, nec multo post a Gisulfo principe expostulatus, primo apud Salernum monasterii S. Benedicti abbas effectus, deinde Salernitanus archiepiscopus creatus, a Stephano IX papa ordinatus, consecrationis munus accepit an. 1058. Ejus primordia, monasticæ disciplinæ progressus, et ordinationis tempus notum reddit Chron. Casin. lib. III, c. 7, in hæc verba:

Desiderius ob nimiam abstinentiam, multasque vigilias, in languorem non modicum decidens medendi gratia Salernum perrexit; ubi itaque illo aliquandiu remorante, Alphanus, qui postmodum ejusdem archiepiscopatum civitatis adeptus est, prudentissimus et nobilissimus clericus, maxima est illi familiaritate conjunctus. Cujus animum frequentibus monitis ad mundi contemptum exhortans, sic tandem ab illo exegit, ut monachus fieret, si prius, ut jam dudum mente conceperat, Hierosoloman ire permissus fuisset. Hac inter illos sponsione

firmata, Beneventum reversus Desiderius est, atque post non multos dies mandat eidem Alphano ut ad se veniat. Cum vero cœpissent Alphanum nobiles quique viri ac clerici frequentare, eumque ob maximam ejus prudentiam decenter excolere, propositum Hierosolymitanæ viæ paulatim cœpisset in ejus mente tepescere, seque a Desiderii latere nullo unquam modo, nullo unquam tempore assereret velle dividere, tempus ab eis aliquantum apud monasterium S. Sophiæ exactum est. Cum ecce fama percrebuit Victorem papam ab ultramontanis partibus Romam venisse, eumque ad partes istas in proximo venturum fore. Territus Alphanus hujusmodi nuntio, quod fratres suos super Guaimarii principis occisione insimulandos procul dubio nosset, præoccupare statuit apostolicum, secumque ire orat suppliciter Desiderium. Et quoniam miram cantandi peritiam, et medicinæ artis scientiam non parvam habebat, ejusdem artis codices nonnullos secum a domo detulerat, magni aliquid se habendum in summi pontificis curia omnimodis confidebat. Confectis igitur atque aptatis quotquot potuit medicaminibus, una cum civitatis ipsius archiepiscopo ad Romanum pontificem in Tusciam proficiscitur, eumque apud Florentiam remorantem reperiunt. In brevi itaque maximam apud illum familiaritatem adepti, et satis honorifice habiti sunt. Sed cum jam ibi per temporis

aliquantum remorati pro certo Desiderius comperisset papam minime ad partes istas venturum, insuper etiam ultra montes proxime profecturum, simulque valde inutilem esse proposito suo considerans in ejusdem pontificis curia conversationem, cœpit omnimodis instare Alphano, ut jam jamque peteret ab eo licentiam revertendi. Petrus ante non multos dies huic monasterio electus fuerat a fratribus in abbatem, qui pro sua ordinatione insinuanda, duos hujus loci ad papam tunc fratres transierat. Igitur Desiderius optata jam dudum opportunitate reperta, accedit pariter cum Alphano ad Romanum pontificem, simulque pedibus illius se prosternentes, orant recedendi licentiam. Adduntque petentes ut gratia religiosius vivendi, per monachos, qui ad eum a Casinensi monasterio venerant, illuc eos transmittere, suisque litteris illos abbati dignaretur ac fratribus commendare. Annuit apostolicus, atque ita sicut proposuerant cum fratribus illis ad cœnobium transmissi sunt; receptique decenter ab abbate et fratribus sociati honeste nimis atque humiliter inter illos aliquandiu conversati sunt, et ab universis in dilectione plurima habiti, necnon et monasticam ab eodem abbate consecrationem adepti, Friderico super eorum adventu plusquam satis est gratulante. »

Et cap. 8: « Viderat per hos dies Desiderius visionem non contemnendam, quam satis proxime rei commendavit effectus. Cernebat siquidem se una cum Alphano in quadam ecclesia, ac valde pulcherrima turri, quæ juxta capitulum fratrum sita esset, consistere, in qua nimirum Pater Benedictus videbatur sede decentissima residere. Cumque ad illius visionem stupefacti paverent, et accedere propius nequaquam præsumerent, B. Benedictus Desiderio hilariter inuebat, eumque juxta se sedere manu porrecta jubebat. Alphanus vero, quoniam vocatus ab eo non fuerat, quasi indigne ferens, de domo illa exibat; quæ nimirum visio manifestissime portendere visa est, et Alphannum in loco hoc non diu remoraturum, et Desiderium Benedicti Patris vicem in hoc monasterio suscepturum. Non multo post igitur a Gisulfo principe Alphanus expositulatus, primo apud Salernum in monasterio Sancti Benedicti abbas effectus, dehinc ejusdem civitatis archiepiscopatum adeptus est. »

Alphanus post suam consecrationem ab eodem Stephano papa, quibus diebus uti pallio deberet ad missarum solemniam celebranda, privilegium obtinuit, facultatemque nominandi, eligendi et consecrandi undecim episcopos suos suffraganeos, videlicet Pectanum, Compsanum, Acheruntinum; Nolanum, Cusentinum, Bisinianensem, Melfitanum, Policastrensem, Marsicanum et Cassanum iisdem litteris conceditur, quas non vidimus, sed citantur a Musca. Quod vero dicitur in iisdem, Cusentinam, Compsanam Acheruntinamque Ecclesias fuisse tunc temporis suffraganeas Salernitani archiepiscopi, puto eas subjectas fuisse primitiâ jure, cum ecclesiæ illæ tunc archiepiscopali honore fuissent insignitæ, ut suis in locis dicemus. Anno 1059 Alphanus celebri illo concilio Romano a Nicola II coacto interfuit, quo Berengarius, hæresis sua tertium abjurata, fidem catholicam coram 113 episcopis professus est; quo etiam concilio constitutio illa de electione Romani pontificis edita est, redactaque est ad solos Romanæ Ecclesiæ cardinales et episcopos, eorumdemque potestati attributa atque decreta electio. Eodem anno alise synodo apud Beneventum ab eodem Nicolao celebratæ interfuit Alphanus, ac primus post Humbertum Silvæ Candidæ episcopum cardinalem se subscripsit. Anno 1066 Alphanus Risonem primum episcopum Sarnensem ordinavit, ac privilegio munivit, cujus exemplar in episcopis Sarnensibus refertur. Anno vero 1067 Alexander II papa Alphano archiepiscopo ac Salernitanæ Ecclesiæ vetera privilegia confirmavit hoc cuso diplomate,

A cujus exemplar exhibemus ex archiepiscopalis mensæ tabulario hisce verbis conscriptum :

« Alexander, etc.

« Ex consideratione pastoralis curæ, » etc. Vide in ALEXANDRO II, privileg. sub num. 55, *Patrologia tom. CXLVI.*

Sequenti vero anno 1068 ad res Campaniæ visendas more instituto profectus Salernum accessit, ac conventum episcoporum abbatumque egit, cui Gisulfus princeps Salernitanus, et Robertus dux, et Rogerius comes frater ejus interfuerunt; ibi Guillelmus, Tancredi filius, quæ possidebat Ecclesiæ bona, eidem reddidit, eaque Alexander Alphano archiepiscopo adjudicavit hoc modo :

« Alexander, etc.

« Notum sit omnibus S. Ecclesiæ filiis, » etc. Vide in ALEXANDRO II.

Paucis inde post annis, hoc est 1071, Alphanus diploma scripsit Leoni abbati Cavensi de exemptione ecclesiæ S. Nicolai de Palma cum omnibus juribus et bonis suis, capitulo et clero consentientibus, in quo eam ab omni jurisdictione sua successorumque suorum exemi. Actum anno 29 principatus Gisulphi, indict. ix. Ejus exemplar infra citamus.

Alphano archipræsule, ut tradunt, Robertus dux Apuliæ, rebus in Sicilia prospere gestis elatus, exercitum Salernum adduxit, idque, Richardo fratre Capuæ principe auxilio advocato, acriter oppugnare cepit. Qua re cognita, Gregorius VII Desiderium abbatem Cassinensem ad rem inter Gisulfum Salerni principem et Robertum componendam misit. Quæ intempestiva Gisulphi pertinacia convenire non potuit. Robertus autem cum maxima militum manu ad muros accessit, parteque eorum vi machinarum disjecta, aditum sibi in urbem aperuit, atque idibus Decembris forte repugnante principe, in ditionem adduxit, eamque urbem deinde mirifice variis ædificiis nobilitavit, suo ære edificandum curavit miræ pulchritudinis ac magnitudinis templum beatissimo apostolo et evangelistæ Matthæo anno 1075, primo anno postquam cepit Salernum. Post adventum vero Michaelis, Constantini imperatoris filii, anno 1080, in civitatem Salerni ad Robertum Guiscardum invendum, Gregorius pontifex Robertum ipsum absolvit, et Alphano gratulatus est quod ossa Matthæi apostoli, quæ ignorabantur, invenisset et in novum templum recondidisset, monuitque ut hortaretur Robertum ducem et conjugem ad ea summa reverentia amplectenda. Porro translationis historiam scripsit ex veteri monumento M. Antonius Marsilius Columna archiepiscopus in Vita et rebus gestis Matthæi, c. 8.

Robertus dux, templi conditor, post multos triumphos et partas victorias mortuus est in Coropoli insula Græciæ, ætatis anno 72, Christi vero 1079, Alphani præsulatus 25. Corpus ejus, Venusiam relatum, in majori ecclesia tumulo honorificentissimo conditum, cui in principatu successit Rogerius filius. Anno sequenti 1080 Robertus dux Alphano archiepiscopo plura reddidit bona, quæ ab Ecclesia Salernitana occupata fuerunt, ut in documento sequenti.

« In nomine sanctæ et individue Trinitatis, ROBERTUS divina favente clementia dux.

« Justitiam facimus, et rem publicam tum augemus, tum ecclesiarum jura illibata servantem ea ipsis divinæ misericordiæ intuitu confirmamus. Ea propter, notum esse volumus in perpetuum universis, quod nos scientes, et per legitima documenta nobis ostensa agnoscentes, castrum Olibani, casale Liciniani, ecclesiam S. Angeli de Monte Auro, casale Cusentnorum, ecclesiam S. Georgii, prope ipsum casale existentem, casale Salsanici, casale S. Victorii, casale de Scalciatui cum omnibus hominibus, et præsertim eorumdem tenimenta Doleave, et Pressani, Portum, et Lintum cum passagio suo, et can-

nittas in fluvio Silarii, tenimenta de Pecta, de Fasana, lacum majorem, cryptas maris de Tusciano, Castellutium de Battipalla, nec non et sylvas de Laurito, Maleuritunde, Calezani, et de Lama, atque terras alias laboratas, et incultas in Tusciano, et in Foria civitatis nostræ Salerni existentes ad ecclesiam S. Matthæi apostoli, et evangelistæ de prædicta civitate nostræ Salerni, in qua dominus Alphanus vener. archiepiscopus præest justo titulo, et vero dominio pertinent, et sunt omnia et alia plura stabilia ipsam ecclesiam, ac prædictum D. archiepiscopum juste tenere, et pacifice possidere divino intuitu, et jubente D. Sicalgaita conjuge nostra, prædicta omnia, et singula et alia contra quæ ipsa Ecclesia rationabiliter tenet et quiete possidet, atque decimas de omnibus redditibus nostris civitatis nostræ Salerni, et terræ Ebuli d. Ecclesiæ S. Matthæi, et præfato D. archiepiscopo et successoribus suis concedimus, et in perpetuum confirmamus. Quod si quis temerario ausu hujus nostræ concessionis, et confirmationis in parte aliqua violator exstiterit, sciat se compositurum auri purissimi lib. 50, medietatem Cameræ nostræ, et medietatem parti ipsius ecclesiæ S. Matthæi. Textum hujus nostræ concessionis, et confirmationis per manus Joannis notarii nostri scribere præcepimus, et tyario nostro plumbeo roborari anno Dominicæ incar. 1080, mens. Octob., ind. iv, ducatus autem nostri anno 20. Cum autem ipsum privilegium ostensum ac lectum fuit, quia intererat eidem D. archiepiscopo et prædictæ suæ ecclesiæ ipsum publicatum seu insinuatum habere, idcirco idem D. archiepiscopus meum officium implorando me deprecatus est quatenus ipsum privilegium publicandum seu insinuandum admitterem; cujus ego precibus annuens, quia eas vidi consentationi, ipsum privilegium publicandum, seu insinuandum admisi totum per ordinem de verbo ad verbum, nullo in eo addito vel mutato, per manus prædicti Philippi publici Salerni not. in hanc scripturam publicam transumendo, quod ego prædictus Philippus publicus Salerni notarius rogatus interfui in hanc scripturam publicam redigendo scripsi, et meo solito signo signavi, quod autem superius desturpatum est legitur dilectæ conjugis. Locus signi.

« Ego qui supra Matthæus judex.

« Ego prædictus Matthæus de Silicibus testis sum.

« Ego prædictus notarius Jacobus testis sum.

« Ego prædictus notarius Joannes Scant. testis sum. »

Præfule Alphano insigne miraculum in monasterio Sancti Benedicti apud Salernum anno 1078 contigisse narrat Chron. Casin. lib. iii : « Tunc temporis, inquit, in monasterio B. Patris nostri Benedicti, quod intra Salernitanæ urbis iocenia constructum est, et huic Casinensi cœnobio ab ipso constructionis suæ exordio subditum, satis insigne miraculum contigit. Ex ipsius namque monasterii familia, vorax hominum lupus parvulum puerulum clandestinus impetiit, rapuit et abiit, post quem transfixa dolore mater, inclamans ait : « Adjuro te, bestia, per beatum Benedictum, cujus servus est, ne filium meum ulterius feras, sed eum sub omni celeritate dimittas. » Quo lupus audito hunc quidem, quem ferebat, aperto protinus ore deposuit : alium vero puerum repentinus insiluit, eumque subito dissecans, truncum cadaveris sprevit, præcisumque caput mordicium conflixit, in suas latebras concitus asportavit. » His fere temporibus aliud miraculum memorat Petrus Damianus lib. iv epist. ad episcopos, quod apud Salernum fortasse contigit, « quod cuidam suo presbytero venerabilis Alphanus Salernitanus archiepiscopus nuper evenisse perhibuit : qui nimirum presbyter ad cumulandos pecuniæ quæstus non mediocriter a vitulis et fenorum captabat usuras, et de cætero carnali conversatione vivebat. Hic aliando dum missarum celebraret officium, inter

A ipsam Dominici corporis fractionem repertæ tres favillæ ignis ex ipso cœlesti sacramento prodeuntes emicuerunt, et in pectus sacrificantis terribiliter impegerunt, quod nimirum quid esse potuerit, subtiliter inquirentis prudentia judicabit. » Hoc tempore celebris erat ecclesia S. Michaelis Archangeli apud Salernum, cujus mentio in quodam instrumento monialium Sancti Georgii. « Anno, inquit, 1079, temporibus dom. Roberti gloriosi ducis ego Lando quondam Joannis. . . habet casus humanæ fragilitatis ægrotavi, et in lectulo jaceo, etc., et pro anima mea judico de rebus meis in ecclesia Sancti Michaelis Archangeli, quæ constructa est in jurisdictione loci ubi padulecta dicitur, et est ipsa rebus, etc., ad faciendam pars prædictæ ecclesiæ, et ejus rectores quidquid voluerint sine omni contradictione, » etc. Cæterum Alphanus tres partes absidis templi Sancti Matthæi opere elegantissimo, musivo dicto, ornavit, in eoque Gregorium VII pont. max., quem exulsem hospitio susceperat, ac defunctum solemniter pompa tumulo elegantissimo (*opus splendida. Roberti ducis*) clausit anno 1085. Hunc sanctissimum pontificem elegisse sibi, dum Salerni degeret, ad altaris ministerium viginti quatuor canonicos, quos et presbyteros cardinales nuncupasse, quatuorque diaconos, quos similiter diaconos cardinales vocasse tradunt Salernitani scriptores. Quibus per successores pontifices fuit in posterum concessa facultas gestandi mitras sericas, quas vocant de damasco. Talibus porro nominibus et mtris usque in hodiernum diem utuntur. Alphanus vero innumeris mirabilis in Deum obsequiis, animarum salute, religionis augmento, Ecclesiæque suæ decoramento, vicesimo nono sacerdotii sui anno, salutis vero 1085, vii Id. Octobr., plenus dierum atque virtutum migravit ad Dominum, ac prope tumulum Gregorii VII sanctissimi pontificis, paulo ante ad cœlum evocati, terræ mandatus est, et inter sanctos fertur relatus. Plura edidisse Alphanum sui ingenii monumenta testatum reliquit Petrus Diaconus Casinas lib. De viris illust. ejusdem cœnobii, quem nuper publici juris fecit eruditus amicus noster Jo. Baptista Mari, canonicus Sancti Angeli in foro Piscario, ac notis illustravit. « Alphanus, ait Petrus, Salernitanus archiepiscopus, et Casinensis cœnobii monachus, vir in Scripturis sanctis eruditus, et notitia ecclesiasticorum dogmatum ad plenum instructus, composuit nudo et lucidissimo sermone passionem S. Christinæ, hymnos præterea de eadem virgine duos, de S. Benedicto versus ad Pandulphum Marsorum episcopum; Cantus S. Sabinæ; Versus S. Christinæ; S. Petri apostoli; in laudem monachorum Casinensium; De situ, et constructione ac renovatione ejusdem cœnobii; Metrum Sapphicum hendecasyllabum de S. Mauro; item ejusdem hymnos; de S. Matthæo hymnos tres; de S. Fortunato duos; de S. Nicolao ad Actonem episcopum Theatinum; ad Gisulphum principem Salernitanum, ad Guillelmum ejusdem loci grammaticum; ad Guidonem fratrem principis Salernitani; ad Gofridum Aversanum episcopum; ad Hildebrandum archidiaconum Romanum; ad Romualdum causidicum Salernitanum; ad Rofridum monachum Casinensem; metrum heroicum in honorem SS. duodecim Fratrum : Confessionem metricam ejus; Versus de ecclesia S. Joannis Baptistæ in Casino; Epitaphia quamplurima virorum insignium, et alia quæ ad nostram notitiam non venerunt. Fuit autem temporibus supradictorum imperatorum. Sepultus vero est apud Salernum. » Hæc Petrus. Porro hæc quæ notavit Petrus, demptis versibus quos cecinit in laudem Romualdi causidici, et Sigismundi Casinensis, edita sunt ad calcem nostræ Italiæ sacræ. Præter hæc, alia scripsisse Alphanum opuscula narrat idem Marus in adnotationibus ad eundem : « De unione Verbi Dei et hominis librum unum; De unione corporis et animæ, lib. unum;

De quatuor humoribus corporis et animæ lib. unum: existabant prædicta opuscula in Casin. bibliotheca ms. pluteo 8, ad sinistram. Passio sanctorum martyrum duodecim fratrum Beneventanorum, ad fratrem Rofridum Casin. monachum, habetur apud Ippomanum t. IV et Surium t. VII, sub die prima Septembris. » Plura alia opuscula et versus Alphani ad fidem ms. codicis, correctæ, omnibusque numeris absoluta dabit idem Joan. Baptista Mari. Quæ autem in fine de Alphano hoc laudatissimo archiepiscopo poematum auctore libuit adnotare, ne quis fallatur ex adnotatione Antonii Caraccioli in indice ad Alphanum secundum, qui immediate primo successit, falso ab ipso ascribi poemata quæ existant in bibliotheca Casin. quorum meminit Baron. t. XII, cum ex ea, quæ Petrus, Alphani synchronus, ac Chron. Casin. scripsere facile colligi potest Alphanum primum poemata dictasse. Libet etiam hic exscribere oblationem Joannis ejusdam fabriferrarii Salernitani, quam fecit ecclesiæ sanctæ Sophiæ coram Sicone comite ac judice eodem anno, ac mense Octobri, quibus Alphanus defunctus est, ubi et Alphanus ejus successor, tunc presbyter custos S. Maximi, adfuit cum aliis pluribus Salernitanis presbyteris, ecclesiarumque custodibus; sic enim se habet ab exemplari.

« In nomine Dei æterni, et Salvatoris nostri Jesu Christi. Anno ab incarnatione ejusdem 1085, temporibus domini nostri Rogerii gloriosissimi ducis, mens. Octobris, ix indict.

« Ante me Siconem comitem et judicem venit Joannes presbyter custos ecclesiæ S. Sophiæ, quæ condita est intra hanc Salernitanam civitatem, et cum eo venerunt testes. Hi sunt Alphanus presbyter custos ecclesiæ S. Marci prope portam Rotensem constructam, et Manso clericus, et primicerius ejusdem ecclesiæ S. Marci, et Petrus presbyter custos ecclesiæ S. Gramatii, et Maurus presbyter ipsius ecclesiæ S. Sophiæ, et ipsi testes testificati sunt, et coram illis sex pluribus aliis Joannes faber ferrarius filiusque Raucedisii, et Isa uxor ejus filiaque Maraldi, bona illorum voluntate pro salute animarum suarum obtulissent in ipsa ecclesia S. Sophiæ, cui D. Muscanus vener. abbas præest, omnes res illorum, quas eis quomodocunque pertinuit, et pertin. foris hanc civitatem in locis Saraniano, et Pelliciano, et per fin. et vocabula, et pertin. ipsorum locorum cum omnibus, quæ intra ea sunt, cunctisque suis pertin. et cum vice de viis suis, et cum muniminibus

A ex eis contin. ea ratione, ut semper sint in potestate custodum ipsius ecclesiæ S. Sophiæ, et licentiam habeant pars, et rectores ejusdem ecclesiæ de eis facere quod voluerint, et ipsius, et uxoris, et illorum hæredum semper integras dictas res, qualiter prædictum est parti ipsius ecclesiæ defendere ab omnibus hominibus, et quando pars ejusdem Ecclesiæ voluisset, potestatem haberet illud per se defendere, qualiter voluisset cum omnibus muniminibus, et rationibus, quas de eo ostendisset tantum dum ipse vir et uxor vixissent, jam dictam rem suæ potest. tenerent usufruendi nomine, et de usufructu ejus, quod vellent facerent, et si ipse Joannes vivente ipsa uxore sua obiisset a præsentem mediet. ex ipso usufructu perveniret in potestate partium, et custodum præd. Ecclesiæ S. Sophiæ facien. ex ea, quod vellent, altera vero medietas ex ipso usufructu esset in potestate dictæ Isæ dum vixisset, et si ipsa ante virum suum obiisset, tunc quarta pars ex ipso usufructu perveniret in potestate partium, et rectorum ipsius ecclesiæ S. Sophiæ ad facien. ex eo quod vellent, reliquas vero tres partes ex ipso usufructu sit in potestate d. Joannis, post vero amorum ipsorum, et Isæ obitum, totum ipsum usufructum redeat ad suam proprietatem, et per conv. ipse vir, et uxor quoad ipsi Joanni custodi pro parte ipsius Eccl. S. Sophiæ dedissent, et fidejussiones ei pro eisdem Eccl. par. potuissent semetipsos, et per ipsam quoad ipse vir, et uxor obtulerunt se, et suos hæredes, si sicut dictum est, non adimplevissent componere par. et custodi ipsius ecclesiæ S. Sophiæ 50 aur. solidos constanti. Et si sicut dictum est adimplere, et ipsa Isa dixerunt dicta fecisse cum voluntate dicti viri sui, cum autem ipsos testes, ut dictum est certificantes audivi, interrogavi eos si illorum testimonium legaliter firmare possent: illi autem hoc audito dixerunt, et sponderunt, se hoc quod testificati sunt secundum legem firmare, cum necesse fuerit, atque testificari, quod superius inter virgulas scriptum est, legitur vir, et uxor, eo taliter tibi Joanni notario, qui interfuisti, et eo quod dicti vir, et uxor peregerunt teste te esse promissisti scribere præcepti.

« † Ego qui supra judex. »

Sub idem tempus Gauferius Salernitanus, monachus Casinas, vir sapientissimus ac facundissimus maxima cum pietate vixit, pluraque sui ingenii monumenta reliquit, quæ referuntur a Petro Diacono in lib. De vir illustr. Casin., de quo etiam Chron. Casin. lib. iii.

ALPHANI

PRIMI SALERNITANI ARCHIEPISCOPI GREGORII VII PONF. MAX. CO. ET ANEI

CARMINA,

ALIAQUE PAUCA IN QUIBUS MULTA AD SACRAM HISTORIAM PERTINENTIA ADNOTANTUR.

Quorum exemplar ex vetusto manuscripto codice litteris Longobardicis exarato, bibliotheca Casinensis haud unius opera petitum, nunc primum publico donatur commodo.

(UCHELLI, *Italia sacra*, tom. X, col. 47.)

I.

Versus Alphani Salernitani archiepiscopi ad Pandulphum episcopum Marsicanum, quos fecit ejus rogatu in laudem beatæ Sabinae illustrissimæ martyris,

in cujus honorem episcopatus ipsius est ecclesiæ consecrata.

Præsul amande, magis multo quam credis amari,
Aspice compositum mente verentis opus.